

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI – 4100-03-01/2013
P/13/091

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/091 – Wykonanie budżetu państwa w 2012 r., część 15 – Sądy powszechne.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. oraz działania wcześniejsze i późniejsze dotyczące ustawy budżetowej na 2012 r.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontrolerzy	. Agnieszka Olejarz, specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr 84693 z dnia 11 stycznia 2013 r. . Violetta Nowak, starszy inspektor kp., upoważnienie do kontroli nr 84694 z dnia 11 stycznia 2013 r. [Dowód: akta kontroli str. 1-4]
Jednostka kontrolowana	Sąd Okręgowy w Kielcach, ul. Seminaryjska 12a, 25-372 Kielce (dalej: Sąd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Edward Król, Dyrektor Sądu Okręgowego w Kielcach. [Dowód: akta kontroli str. 5-6]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości ¹ wykonanie przez Sąd w 2012 r. (dysponent II stopnia) budżetu państwa część 15 – Sądy powszechne, w zakresie planowania i wykonania dochodów oraz wydatków budżetowych, skuteczności podejmowanych działań w celu poprawy ściągłości należności z uwzględnieniem funkcjonowania systemu rachunkowości i prowadzenia ksiąg rachunkowych.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Pozytywną ocenę uzasadnia: <ul style="list-style-type: none"> – wykonanie planowanych dochodów budżetowych oraz podejmowanie skutecznych działań mających na celu wyegzekwowanie zaległości od dłużników; – zrealizowanie wydatków w wysokości wynikającej z planu finansowego oraz prawidłowo dokonanych zmian; – prawidłowe przeprowadzenie i rozliczenie inwentaryzacji składników majątkowych; – rzetelne sporządzenie jednostkowych i łącznych sprawozdań budżetowych za 2012 r. oraz terminowe przekazanie tych sprawozdań dysponentowi części budżetowej. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: <ul style="list-style-type: none"> – udzielenia w 2012 r. zamówień na roboty remontowo-budowlane i dostawy o wartości 9.112,4 tys. zł (tj. 5,2% ogółem wydatków poniesionych w 2012 r. przez Sąd jako dysponenta II stopnia) z pominięciem ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych²; – nieuwzględnienia w dokumentacji opisującej przyjęte w Sądzie zasady rachunkowości wymaganego art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³ opisu algorytmów i parametrów przetwarzania danych istotnych z punktu widzenia użytkownika programu i możliwości weryfikacji poprawności działania programu; – nieokreślenia w polityce rachunkowości odstępstw od zasady księgowania wszystkich zakupów na kontach rozrachunkowych;

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

³ Dz. U. z 2013 r. poz. 330.

- niedostosowania zasad funkcjonowania kont 720 *Przychody z tytułu dochodów budżetowych*, 750 *Przychody finansowe* i 080 *Środki trwałe w budowie (inwestycje)* do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej⁴, po jego zmianie od dnia 16 lutego 2012 r.⁵

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wykonanie dochodów oraz ich windykacja

1.1. Planowanie i realizacja dochodów budżetowych

Opis stanu faktycznego

1. Planowane dla Sądu (jako dysponenta III stopnia) dochody na 2012 r. ustalono na kwotę 6.860,0 tys. zł, z tego w § 0570 *Grzywny, mandaty i inne kary pieniężne od osób fizycznych* – 225,0 tys. zł, w § 0690 *Wpływy z różnych opłat* – 6.570,0 tys. zł, w § 0970 *Wpływy z różnych dochodów* – 65,0 tys. zł. Planowane dochody na 2012 r. były wyższe od planu dochodów na 2011 r. o 235,0 tys. zł, niższe natomiast o 1.030,7 tys. zł od wykonania dochodów budżetowych w 2011 r.

Dochody zrealizowano w wysokości 9.934,1 tys. zł, tj. wyższe o 3.074,1 tys. zł (o 44,8%) od zaplanowanych na 2012 r. i wyższe o 2.043,5 tys. zł (25,9%) od dochodów zrealizowanych w 2011 r. Głównym źródłem dochodów były wpływy uzyskane z tytułu wniesionych opłat sądowych – 9.552,8 tys. zł (96,2% dochodów ogółem) i dotyczyły kosztów i opłat w sprawach cywilnych (3.637,1 tys. zł – 38,1% ogółu wniesionych opłat), opłat i kosztów w sprawach gospodarczych i karnych (3.846,6 tys. zł – 40,3% ogółu opłat), kosztów kasacji i apelacji, sprzedaży znaków sądowych, opłat za zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego (2.069,1 tys. zł – 21,6% ogółu opłat). Pozostałe dochody stanowiły grzywny i kary pieniężne od osób fizycznych oraz dochody z najmu pokoi gościnnych, sali wykładowej i stołówki w budynku Sądu.

Wykonanie dochodów w 2012 r. przekraczało wielkości zaplanowane w paragrafach. Wpływy uzyskane z tytułu wniesionych opłat sądowych zrealizowano na poziomie 145,4% planu a wysokość tej realizacji była uwarunkowana zwiększonym wpływem wpisów i opłat sądowych oraz niższymi zwrotami opłat sądowych.

Zaplanowane dochody dla obszaru działania Sądu (Sąd jako dysponent II stopnia) zaplanowane w wysokości 51.539,0 tys. zł zostały zrealizowane w 103,3% (53.252,9 tys. zł) i przekroczyły kwoty w zaplanowanych paragrafach z wyjątkiem wpływów z usług (realizacja planu 87,8%). Niższe wpływy z usług wynikały między innymi ze zmiany przepisów dotyczących przyjęcia nowych, niższych opłat za czynności w Krajowym Rejestrze Sądowym wprowadzonych ustawą z dnia 25 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców⁶. [Dowód: akta kontroli str. 7-22, 695-706]

2. Kontroli dochodów zrealizowanych w Sądzie dokonano na podstawie analizy próby dochodów dobranej z zastosowaniem metody PPS⁷ przy założeniu interwału losowania na poziomie 2%. Na podstawie kontroli 50 dowodów księgowych i odpowiadających im zapisów księgowych na koncie 221 na łączną kwotę 1.060,7 tys. zł stwierdzono, że wszystkie objęte badaniem należności zostały przypisane terminowo, w kwotach zgodnych z dokumentami stanowiącymi podstawę tych zapisów, a należności z nich wynikające zostały uregulowane przez zobowiązane podmioty. Na podstawie badania terminowości

⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 289.

⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 stycznia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r., poz. 121).

⁶ Dz. U. Nr 106, poz. 622 ze zm.

⁷ Prawdopodobieństwo proporcjonalne do wielkości.

przekazywania w 2012 r. pobranych dochodów na rachunek Ministerstwa Finansów Departamentu Budżetu Państwa (na podstawie próby 56,6% kwoty dochodów) stwierdzono, że dochody należne Skarbowi Państwa na dzień 15 lutego 2012 r. w kwocie 158,5 tys. zł zostały przekazane z jednodniowym opóźnieniem, w pozostałych przypadkach Sąd odprowadzał pobrane dochody, z zachowaniem terminów określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 stycznia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych⁸. [Dowód: akta kontroli str. 23-40, 46-54]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Dochody należne Skarbowi Państwa, pobrane na dzień 15 lutego 2012 r. w kwocie 158,5 tys. zł, zostały przekazane przez Sąd na odpowiedni rachunek dochodów centralnego rachunku budżetu państwa w dniu 21 lutego, tj. z jednodniowym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w § 13 ust. 4 pkt 3 ww. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 11 stycznia 2008 r. (środki wg stanu na 15. dzień miesiąca powinny być odprowadzone do dnia 20. danego miesiąca).

Dyrektor Sądu w dniu 27 marca 2012 r., po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, złożył zawiadomienie o podejrzeniu naruszenia dyscypliny finansów publicznych, polegającego na nieprzekazaniu w terminie do budżetu w należnej wysokości pobranych dochodów. Międzyresortowa Komisja Orzekająca w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy Ministrze Sprawiedliwości w dniu 10 lipca 2012 r. umorzyła postępowanie przeciwko pracownikowi odpowiedzialnemu za ww. naruszenie ze względu na niską szkodliwość czynu.

Kierownik Wydziału Finansowego Sądu złożyła oświadczenie w sprawie podjętych działań w ramach sprawowanej kontroli zarządczej mających na celu nadzór nad terminowym przekazywaniem dochodów Sądu na rachunek Skarbu Państwa. [Dowód: akta kontroli str. 41-45]

1.2. Windykacja należności

Opis stanu
faktycznego

1. W 2012 r. Sąd (jako dysponent II stopnia) wykonał należności z tytułu orzeczeń sądowych w zakresie grzywien, opłat i kosztów sądowych na kwotę 19.810,0 tys. zł – niższe o 0,1 tys. zł od należności wykonanych w 2011 r. Należności wykonano na skutek: wezwania do zapłaty – 12.118,0 tys. zł, egzekucji komorniczej – 2.657,0 tys. zł, wpłat dokonanych bezpośrednio przez zakład karny – 18,1 tys. zł, płatności rozłożonych na raty – 4.557,4 tys. zł oraz wykonania kar grzywien odpisanych – 459,5 tys. zł. W trakcie 2012 r. Sąd odstąpił od wykonania orzeczeń sądowych w ww. zakresie na łączną kwotę 5.689,4 tys. zł, tj. niższą o 69,4 tys. zł (1%) niż w 2011 r. – 5.758,8 tys. zł. Odstąpiono od wykonania orzeczeń sądowych w związku z zarządzeniem wykonania kary zastępczej – 1.479,0 tys. zł, umorzeniem należności – 3.213,7 tys. zł oraz z innych przyczyn – 996,7 tys. zł.

W 2012 r. Sąd (jako dysponent III stopnia) wykonał należności z tytułu orzeczeń sądowych w zakresie grzywien, opłat i kosztów sądowych na kwotę 1.371,4 tys. zł – wyższe o 39,8 tys. zł (3%) od należności wykonanych w 2011 r. w wysokości 1.331,6 tys. zł. Należności wykonano na skutek: wezwania do zapłaty – 988,5 tys. zł, egzekucji komorniczej – 144,4 tys. zł, płatności rozłożonych na raty – 231,0 tys. zł oraz wykonania kar grzywien odpisanych – 7,5 tys. zł. W trakcie 2012 r. Sąd odstąpił od wykonania orzeczeń sądowych w ww. zakresie na łączną kwotę 723,2 tys. zł, tj. niższą o 401,5 tys. zł (36%) niż w 2011 r. – 1.124,7 tys. zł. Odstąpiono od wykonania orzeczeń sądowych w związku z zarządzeniem wykonania kary zastępczej – 61,8 tys. zł, umorzeniem należności – 602,6 tys. zł oraz z innych przyczyn – 58,8 tys. zł.

W wyniku poprawy skuteczności egzekucji komorniczej oraz rozłożeniu na raty płatności należności, w 2012 r. zmniejszyła się, w porównaniu do 2011 r., kwota należności pozostałych do zapłaty, które na koniec 2012 r. wynosiły 2.159,5 tys. zł i były niższe

⁸ Dz. U. Nr 11, poz. 69 ze zm.

o 202,4 tys. zł (9%) od stanu tych należności na koniec 2011 r. – 2.361,9 tys. zł. [Dowód: akta kontroli str. 61-83.]

Zarządzeniem nr 19 Dyrektora Sądu z dnia 30 grudnia 2010 r. w sprawie polityki rachunkowości i zakładowego planu kont wprowadzono do stosowania *Instrukcję w sprawie ewidencji należności sądowych*. W *Instrukcji* określono urządzenia ewidencyjne dla należności z poszczególnych tytułów oraz sposób ich prowadzenia jak również zasady umarzania należności i prowadzenia akt dłużników. Do prowadzenia ewidencji należności przez wydziały Sądu – I Cywilny, III Karny i VII Gospodarczy wykorzystywany był program komputerowy firmy ALBIT pn. „Należności sądowe”. W pozostałych wydziałach Sądu system ten nie był wykorzystywany. Wykonaniem orzeczeń w zakresie należności sądowych zajmowały się wyznaczone osoby w poszczególnych wydziałach: Wydziale III Karnym, Wydziale I Cywilnym, Wydziale V i VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, Wydziale VII Gospodarczym.

Przeprowadzono analizę kart 18 dłużników zawierających salda o najdłuższym okresie przeterminowania (karty 9 dłużników) i salda o najwyższej wartości (karty 9 dłużników), prowadzonych przez wydziały Sądu: I Cywilny, III Karny i V Gospodarczy, obejmujących zaległości w kwocie 701,6 tys. zł. We wszystkich przypadkach objętych badaniem zachowany został 14-dniowy termin skierowania orzeczenia do wykonania określony w § 357 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych⁹.

W przypadku należności od 12 dłużników objętych badaniem na łączną kwotę 201,5 tys. zł (80% ogółu badanych), Sąd wobec trudności w uzyskaniu spłaty podejmował czynności zmierzające do wykonania zobowiązania w drodze egzekucji. W przypadku dwóch należności wdrożono postępowanie egzekucyjne po upływie 1.241 dni i 1.473 dni od decyzji sędziego o skierowaniu do egzekucji komorniczej, w pozostałych przypadkach skierowano należności do egzekucji w terminie 7 do 79 dni od decyzji sędziego. [Dowód: akta kontroli str. 84-87, 121-164]

2. W 2012 r. żadna z należności dotyczących spraw cywilnych nie uległa przedawnieniu. Natomiast w sprawach karnych przedawniły się dwie należności związane z kosztami sądowymi na łączną kwotę 2,3 tys. zł. W sprawach tych zostały podjęte niezbędne czynności windykacyjne, poczynając od wezwania dłużnika do zapłaty, poprzez postępowanie egzekucyjne, które jednak okazały się bezskuteczne.

Z innych przyczyn niż umorzenie i wykonanie kary zastępczej w Sądzie odstąpiono od wykonania orzeczeń sądowych w zakresie grzywien, opłat i kosztów sądowych na ogólną kwotę 58,8 tys. zł, w tym 57,9 tys. zł (98,5%) dotyczyło odstąpienia od wykonania grzywien wymierzonych w postępowaniach karnych oraz opłat i kosztów w postępowaniach karnych. Odstąpienie w ww. zakresie było wynikiem uchylecia kar, zmiany wyroków lub śmierci dłużników. Prawomocnie uchylono grzywny w postępowaniu cywilnym na kwotę 0,9 tys. zł. [Dowód: akta kontroli str. 92, 153-164]

3. W 2012 r. umorzono należności sądowe w wysokości 602,5 tys. zł, o 353,6 tys. zł mniej niż w 2011 r. Na podstawie wyników analizy próby 11 umorzonych lub rozłożonych na raty należności na łączną kwotę 270,4 tys. zł, stwierdzono, że we wszystkich przypadkach umorzenia lub rozłożenie na raty należności z tytułu kosztów sądowych, opłat i grzywien dokonywano na podstawie postanowienia Sądu bądź zarządzenia Prezesa Sądu (lub uprawnionego sędziego) z uwagi na bezskuteczną egzekucję lub trudną sytuację dłużników. Umorzone, rozłożone na raty i odroczone należności księgowano na podstawie miesięcznych sprawozdań NS-I, sporządzanych przez komórki merytoryczne prowadzące windykację należności sądowych. Księgowaniu podlegały sumy odpisów na koncie 221 po stronie Ma (*Należności z tytułu dochodów budżetowych*) oraz na koncie 720 po stronie Wn (*Przychody z tytułu dochodów budżetowych*). Suma zapisów 221 po stronie Ma w zakresie odpisów jest zgodna z podaną w sprawozdaniu NS-I za IV kwartał 2012 r. [Dowód: akta kontroli str. 88-91, 93-120]

---

⁹ Dz. U. Nr 38, poz. 249 ze zm.

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W latach wcześniejszych wystąpiły opóźnienia w egzekwowaniu należności w zakresie opłat i kosztów sądowych ewidencjonowanych na dwóch kartach dłużników w Wydziale I Cywilnym (616/2003 i 1145/2003) na łączną kwotę 11,4 tys. zł. W pierwszym przypadku postanowienie o skierowaniu do egzekucji datowano na dzień 15 października 2004 r., a wobec niespłacania należności pismo w zakresie wyegzekwowania należności do komornika wysłano dopiero 22 sierpnia 2006 r. (1.241 dni po decyzji o skierowaniu do egzekucji). W drugiej sprawie (nr 1145/2003), po wydaniu zarządzenia w sprawie rozłożenia należności na raty w dniu 22 grudnia 2003 r. (doręczonego 14 stycznia 2004 r.), wobec niepodjęcia spłacania należności, wysłano ponaglenie 15 marca 2007 r. i dopiero 16 listopada 2007 r. skierowano polecenie egzekucyjne do komornika. W wyniku działań podjętych w następnych latach zmniejszono ww. należności do łącznej kwoty 4,8 tys. zł w 2012 r.

Zastępca Kierownika Sekretariatu I Wydziału Cywilnego Anna Bąk wyjaśniła, że przyczyną zaniechania działań były kłopoty kadrowe w latach 2003-2009. *Obsada kadrowa była niewystarczająca do sprawnego i niezwłocznego wykonywania czynności związanych z należnościami Skarbu Państwa. Sytuacja uległa radykalnej poprawie dopiero z dniem 1 stycznia 2010 (...) od tego momentu zaległość należności uległa zmniejszeniu a ściąganie należności funkcjonuje prawidłowo.* [Dowód: akta kontroli str.165-170]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

2. Planowanie i realizacja wydatków budżetu państwa

2.1. Planowanie i zmiany wydatków budżetowych

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na 2012 r. wydatki budżetu dla obszaru Sądu (dysponenta II stopnia) zostały zaplanowane w wysokości 168.378 tys. zł. Kwoty wydatków zgłoszone przez dysponenta do projektu budżetu wyniosły 183.196 tys. zł. Zostały one zaplanowane w układzie klasyfikacji budżetowej w oparciu o projekty planów finansowych wydatków sądów rejonowych, Rodzinnego Ośrodka Diagnostyczno-Konsultacyjnego przy Sądzie oraz potrzeby komórek organizacyjnych Sądu.

W trakcie roku dokonano 42 zmian, w efekcie których pierwotnie planowana kwota wydatków wzrosła ze 168.378 tys. zł do 174.669,7 tys. zł. Zmiany te wynikały:

- ze zwiększenia z rezerwy celowej budżetu państwa o kwotę 18 tys. zł, z przeznaczeniem na sfinansowanie podwyższenia wynagrodzeń od dnia 1 września 2012 r. nauczycieli zatrudnionych w ww. Rodzinnym Ośrodku Diagnostyczno-Konsultacyjnym;
- ze zwiększenia planu wydatków o kwotę 10.733,7 tys. zł z przeznaczeniem m.in. na zakup licencji na „Portal udostępniający informację sądową” i „Portal publikacji orzeczeń sądów powszechnych”, zakup urządzeń zapewniających odpowiedni poziom bezpieczeństwa i dostępności do e-protokołu, zakup windy i podnośnika dla osób niepełnosprawnych, zakup urządzeń schładzających, na wymianę sprzętu komputerowego w Wydziałach Krajowego Rejestru Sądowego i Rejestru Zastawów, na potrzeby punktów przyjmowania ogłoszeń, na rozbudowę i przebudowę budynków Sądu Rejonowego w Starachowicach i Sądu;
- ze zmniejszenia planu wydatków o kwotę 4.460,0 tys. zł z powodu m.in.: ograniczenia środków finansowych przeznaczonych na działalność społecznych kuratorów sądowych, zmniejszenia środków finansowych przez jednostkę nadrzędną oraz dostosowania planu do aktualnych potrzeb jednostki.

Wydatki Sądu (dysponenta III stopnia) na 2012 r. zostały zaplanowane w wysokości 61.337,3 tys. zł. W wyniku wprowadzonych w trakcie 2012 r. zmian w planie finansowym, w tym 29 zwiększających o 7.712,1 tys. zł i 57 zmniejszających – 14.240,0 tys. zł, plan wydatków zmniejszył się do 54.809,4 tys. zł.

Analiza siedmiu decyzji zwiększających plan wydatków w paragrafach bieżących i majątkowych wykazała, że zmiany w planie finansowym były uzasadnione i wynikały

z faktycznych potrzeb Sądu. Zmiany te wprowadzono po otrzymaniu decyzji o zwiększeniu wydatków. [Dowód: akta kontroli str. 362-431, 438]

W wyniku badania wykorzystania przez Sąd (dysponenta III stopnia) środków przeniesionych z rezerwy celowej w kwocie 18 tys. zł ustalono, że zostały one wykorzystane w całości i zgodnie z przeznaczeniem. [Dowód: akta kontroli str. 432-437]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2. Realizacja wydatków

Opis stanu
faktycznego

1. Zrealizowane wydatki dla obszaru Sądu wyniosły 174.524,5 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. W porównaniu do 2011 r. były one wyższe o 3.137,8 tys. zł (o 1,8%).

Najwyższe wydatki wystąpiły w dziale 752 *Wymiar Sprawiedliwości* (stanowiły 96,6% wydatków ogółem) i wyniosły 168.561,2 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. Dotyczyły one przede wszystkim § 4010 *Wynagrodzenia osobowe pracowników* – 50.025,4 tys. zł, § 4030 *Wynagrodzenia osobowe sędziów i prokuratorów oraz asesorów i aplikantów* – 31.265,9 tys. zł oraz § 4270 *Zakup usług remontowych* – 15.957,2 tys. zł.

Wydatki majątkowe zrealizowano w wysokości 12.000,5 tys. zł, z tego § 6050 – 10.725,0 tys. zł oraz § 6060 – 1.275,5 tys. zł.

2. Zrealizowane wydatki Sądu (dysponenta III stopnia) wyniosły 54.671,3 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach i były niższe od wykonania w 2011 r. o 808,4 tys. zł (o 1,5%). Dominującą pozycję w wydatkach stanowiły wynagrodzenia i pochodne zrealizowane w wysokości 24.094,6 tys. zł (44,1%), wydatki inwestycyjne wykonane w wysokości 10.725,0 tys. zł (19,6%) oraz zakupy towarów i usług remontowo-konserwatorskich zrealizowane w wysokości 8.438,6 tys. zł (15,4%). [Dowód akta kontroli str. 439-455]

3. W celu racjonalizacji wydatków, zmniejszenia kosztów funkcjonowania Sądu oraz uzyskania oszczędności: wdrożono system telefonii IP do prowadzenia bezkosztowych rozmów telefonicznych z sądami w obrębie apelacji krakowskiej, zmieniono operatora sieci komórkowej, uregulowano obieg przesyłek sądowych pomiędzy Sądem i sądami rejonowymi z obszaru działania Sądu oraz pozostałymi adresatami. Powyższe działania – według głównej księgowej – przyniosły oszczędności w łącznej wysokości 252.313 zł. [Dowód akta kontroli str. 456-467]

4. Analiza wydatków Sądu (dysponenta III stopnia) w wysokości 16.859,9 tys. zł, tj. 30,8% wydatków ogółem wykazała, że Sąd dokonywał wydatków w sposób celowy. Poniesione wydatki mieściły się w planie finansowym po zmianach. Środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, m.in. na rozbudowę, remont i wyposażenie budynków Sądu. Płatności za dostarczone towary lub świadczone usługi dokonywane były terminowo. Na 84 płatności, 50 dokonano na 8 do 30 dni przed upływem terminu płatności, przy czym nie miało to wpływu na termin realizacji innych płatności i nie spowodowało konieczności zapłaty odsetek lub kar umownych. Zakupiony na potrzeby Sądu i dostarczony w 2012 r. sprzęt (m.in. komputery, dźwig osobowy) został prawidłowo ujęty w ewidencji środków trwałych i poprawnie zaliczony do właściwej kategorii środków trwałych, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych¹⁰. [Dowód akta kontroli str. 468-484, 715-717]

Na ewidencję środków trwałych przyjęto w dniu 28 grudnia 2012 r. samonośny szyb dla transportu pionowego osób niepełnosprawnych, pomimo iż wszystkie jego elementy były zdeponowane u dostawcy (szyb był niezdatny do użytku). W trakcie kontroli dokonano pod datą 31 grudnia 2012 r. zapisu korygującego, w efekcie którego samonośny szyb dla transportu pionowego osób niepełnosprawnych został wyksięgowany z konta 011 (ujęty jest na koncie 080). [Dowód: akta kontroli str. 477-484, 720, 781-784]

5. Zarządzeniem nr 1 Dyrektora Sądu z dnia 16 lutego 2011 r. wprowadzone zostały uregulowania wewnętrzne dotyczące zasad udzielania zamówień publicznych i powoływania komisji przetargowej. Na 2012 r. opracowano plany rzeczowo-finansowe

¹⁰ Dz. U. z 2010 r. Nr 242, poz. 1622.

opracowanie w oparciu o przeprowadzoną analizę i ocenę potrzeb Sądu oraz wieloletnich planów inwestycyjnych jednostki.

Sąd sporządził i dostarczył w terminie Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach publicznych, zgodnie z art. 98 ust. 1 i 2 Prawa zamówień publicznych. [Dowód: akta kontroli str.173-234; 282-288, 291-298]

W trakcie kontroli zbadano dokumentację trzech postępowań o zamówienie publiczne na łączną kwotę 776,9 tys. zł (jednego prowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego, jednego w trybie zamówienia z wolnej ręki, jednego w trybie zapytania o cenę), wybranych przy zastosowaniu kryterium najwyższej wartości zamówienia. Przedmiotem wybranych zamówień było: dostawa sprzętu komputerowego, wykonanie zamówień uzupełniających na zadaniu inwestycyjnym „Rozbudowa budynku Sądu Okręgowego w Kielcach przy ul. Seminaryjskiej 12a” oraz dostawa materiałów kancelaryjno-biurowych dla Sądu.

W wyniku analizy dokumentacji dotyczącej wymienionych zamówień stwierdzono, że zostały one przeprowadzone zgodnie z przepisami Prawa zamówień publicznych, a rozliczenia finansowe prawidłowo ujęto w księgach rachunkowych. Terminowo dokonywano płatności za dostarczone towary i usługi. [Dowód: akta kontroli str.171-172; 203-281]

6. W dniu 9 kwietnia 2010 r. Sąd podpisał z Zakładem Remontowo-Budowlanym w Gdańsku – gospodarstwem pomocniczym jednostki budżetowej Skarbu Państwa (Aresztu Śledczego w Gdańsku) porozumienie, którego przedmiotem było wykonanie prac projektowych, robót budowlano-remontowych, dostawa oraz montaż mebli i wyposażenia, a także wynajem długoterminowy maszyn i urządzeń w budynkach administrowanych i zarządzanych przez Sąd oraz sądy rejonowe znajdujące się w obszarze jego właściwości (§ 1 ust. 1). Zgodnie z porozumieniem, rzeczowy zakres robót budowlanych i dostaw miał być każdorazowo potwierdzany przez Sąd „zamówieniem” w formie pisemnej dotyczącym poszczególnych części przedmiotu porozumienia w zależności od środków w planie finansowym zamawiającego (§ 1 ust. 2). Sąd zastrzegł sobie prawo niezrealizowania przedmiotu porozumienia w części lub w całości. Porozumienie zostało zawarte na okres do 31 grudnia 2013 r., a terminy realizacji poszczególnych robót lub dostaw podlegały ustaleniu w odrębnych zamówieniach (§ 2 ust. 1 i 2). Ustalono wynagrodzenie za wykonanie przedmiotu porozumienia w szacunkowej wysokości 30 mln zł (§ 3 ust. 1). W porozumieniu określono również m.in. sposób ustalania wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane i zrealizowane dostawy (§ 3 ust. 2-5), sposób fakturowania robót i dostaw, obowiązki stron i warunki odbioru przedmiotu zamówienia (§§ 4-5, 8).

Zarządzeniem nr 215/10/CZSW Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 listopada 2010 r. utworzona została Bałtycka Instytucja Gospodarki Budżetowej „Baltica” w Gdańsku. Powstała ona z przekształcenia czterech gospodarstw pomocniczych działających przy aresztach śledczych i zakładzie karnym, w tym ww. Zakładu Remontowo-Budowlanego w Gdańsku.

W wyniku kontroli ustalono, że w 2012 r. Sąd (na podstawie pism lub aneksów), powołując się na ww. porozumienie z 9 kwietnia 2010 r., zlecił Bałtyckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej „Baltica” w Gdańsku realizację następujących robót budowlanych lub dostaw:

- 1) wykonanie robót budowlano-remontowych (m.in. remontu sal rozpraw, pokoi biurowych, klatki schodowej, łazienek, pomieszczeń archiwum) w budynku Sądu przy ul. Wróblewskiego 4 za kwotę 5 mln zł, przy czym w 2012 r. na realizację tych prac przeznaczono 2,6 mln zł (zlecono to pismem z 17 kwietnia 2012 r.),
- 2) wykonanie robót budowlano-remontowych (m.in. remont sal rozpraw, bocznej klatki schodowej, pomieszczeń biurowych) w budynku Sądu przy ul. Seminaryjskiej 12 za kwotę 7 mln zł, przy czym w 2012 r. na realizację tych prac przeznaczono 3 mln zł (pismo z 17 kwietnia 2012 r.),
- 3) wykonanie remontu dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego i instalacji odgromowej budynku mieszkalnego w Sandomierzu przy ul. Mariackiej 3 za kwotę 400 tys. zł (pismo z 14 czerwca 2012 r.),
- 4) wykonanie i montaż mebli sądowych na potrzeby Sądu za kwotę 90.277,77 zł (aneks z 4 maja 2012 r.),

- 5) wykonanie na potrzeby Sądu i montaż mebli biurowych i sądowych za kwotę 1.149.545,41 zł (aneks z 7 września 2012 r.),
- 6) wykonanie i montaż roletek materiałowych do okien oraz akcesoriów do toalet za kwotę 106.761,36 zł oraz wykonanie i montaż mebli sądowych za 197.095,83 zł (aneks z 30 listopada 2012 r.),
- 7) dostawę dźwigu osobowego na potrzeby Sądu przy ul. Wróblewskiego 4 za kwotę 170.830 zł (aneks z 9 października 2012 r.),
- 8) dostawę samonośnego szybu dla transportu pionowego osób niepełnosprawnych do budynku Sądu przy Wróblewskiego 4 za kwotę 264.170 zł (aneks z 30 listopada 2012 r.),
- 9) dostawę i montaż platformy dla osób niepełnosprawnych na potrzeby Sądu Rejonowego w Kielcach za kwotę 80 tys. zł (aneks z 30 listopada 2012 r.),
- 10) dostawę urządzeń schładzających na potrzeby Sądu przy ul. Wróblewskiego 4 za kwotę 185 tys. zł (aneks z 30 listopada 2012 r.),
- 11) dostawę urządzeń schładzających wentylacyjno-klimatyzacyjnym na potrzeby Sądu przy ul. Wróblewskiego 4 za kwotę 200 tys. zł (aneks z 10 grudnia 2012 r.),
- 12) dostawę kompletnego wyposażenia stacji transformatorowej do zasilania energetycznego budynku Sądu Rejonowego w Kielcach przy ul. Malików 146 A za kwotę 367.263 zł (aneks z 18 grudnia 2012 r.),
- 13) dostawę dotykowego automatu biletowego-systemu kolejkowego za kwotę 15 tys. zł (aneks z 4 grudnia 2012 r.).

Wydatki poniesione w 2012 r. przez Sąd w związku z realizacją ww. zadań zleconych Bałtyckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej „Baltica” w Gdańsku na podstawie porozumienia z 9 kwietnia 2010 r. wyniosły 9.127,4 tys. zł. W okresie od 1 stycznia do 11 marca 2013 r. Instytucja ta, w związku z ww. porozumieniem, wykonała prace remontowo-budowlane za kwotę 646,3 tys. zł, co stanowiło 58,8% kwoty ustalonej w zleceniu z 7 stycznia 2013 r. na wykonanie robót remontowo-budowlanych w budynku Sądu w Kielcach przy ul. Wróblewskiego 4.

W 2011 r. ww. Instytucja, na podstawie przedmiotowego porozumienia, wykonała zlecone przez Sąd prace remontowo-budowlane za kwotę 4.731,6 tys. zł. [Dowód: akta kontroli str. 710-719, 721-780, 785-978]

7. W 2012 r. w Sądzie na rachunku pomocniczym dla sum na zlecenie gromadzono środki wnoszone przez strony w postępowaniach prowadzonych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego w celu finansowania czynności połączonych z wydatkami, tj. na zaliczki na czynności biegłych i kuratorów, koszty podróży świadków, koszty doręczeń zagranicznych. Na ww. rachunku ujęto również: wpłaty wadium, wpłaty od pracowników z różnych tytułów (np. składki PZU, niepodjęte wynagrodzenia), potrącenia od wynagrodzeń dla biegłych sądowych, wpłaty za sprawowanie patronatu nad aplikantami notarialnymi oraz odsetki naliczone od środków na tym rachunku. Na rachunku pomocniczym dla sum depozytowych przechowywane były poręczenia majątkowe, zabezpieczenia należytego wykonania umów, zgodnie z ustawą – Prawo zamówień publicznych, zabezpieczenia majątkowe oraz naliczone od tych sum odsetki. Stan środków na koniec 2012 r. wynikający z ewidencji, jak również wykazany w sprawozdaniu Rb-23 wynosił:

- na rachunku sum depozytowych – 5.233,9 tys. zł;
- na rachunku sum na zlecenie – 609,5 tys. zł. [Dowód akta kontroli str. 485-499]

8. W ramach kontroli sprawdzono stan zatrudnienia i realizację wydatków na wynagrodzenia oraz wydatki na sfinansowanie wypłat wynikających z zawartych umów zlecenia i umów o dzieło.

W 2012 r. przeciętne zatrudnienie¹¹ w Sądzie (dysponent III stopnia) wyniosło 310 osób i było niższe w porównaniu do przeciętne zatrudnienia w 2011 r. o dwa etaty, m.in. w związku z przejściem sędziów w stan spoczynku.

Wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi) wzrosły w porównaniu do 2011 r. o 369,7 tys. zł. Według danych wykazanych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-28 z wykonania planu wydatków nie zostały przekroczone planowane wydatki na

---

¹¹ W przeliczeniu na pełne etaty.

wynagrodzenia. Wzrost wydatków na wynagrodzenia w odniesieniu do roku poprzedniego spowodowany został m.in. wzrostem ilości i wysokości wypłaconych dodatków stażowych, wzrostem liczby wypłaconych nagród jubileuszowych, podwyżką wynagrodzeń związaną z awansem pracowników, wzrostem wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w Rodzinnym Ośrodku Diagnostyczno-Konsultacyjnym na podstawie zmian w ustawie z 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela¹² oraz rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej z 18 lipca 2011 r.¹³ i 3 lipca 2012 r. zmieniających rozporządzenie w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy¹⁴.

Przeciętne wynagrodzenie w 2012 r. wynosiło 6.640 zł i w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w 2011 r. było wyższe o 319 zł, tj. o 4,8%. [Dowód akta kontroli str. 500-507]

9. W 2012 r. na sfinansowanie wypłat wynikających z 14 umów zlecenia i 58 umów o dzieło, zawartych w 2011 r. i 2012 r. wydatkowano 115,1 tys. zł¹⁵. Umowy te zawierano zarówno z osobami fizycznymi będącymi pracownikami jednostki (56 umów na kwotę 68,4 tys. zł), jak i osobami spoza kontrolowanej jednostki (16 umów na kwotę 46,7 tys. zł).

Szczegółowym badaniem objęto 20 umów w kwocie 78,1 tys. zł (w próbie tej uwzględniono osiem umów zawartych przed 2012 r., skutkujących wydatkiem w badanym roku). W wyniku kontroli stwierdzono, iż zlecone prace zostały wykonane i sfinansowane zgodnie z umowami, prawidłowo odebrane a wydatków dokonano w wysokości nieprzekraczającej kwoty określonej w planie finansowym. Osiem z tych zadań zlecono w oparciu o ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych¹⁶ i/lub ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych¹⁷, kolejne osiem – na podstawie ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym¹⁸. Pozostałe zadania nie należały do zadań jednostki. [Dowód akta kontroli str. 508-554, 557-560]

10. Zobowiązania Sądu na koniec 2012 r. wyniosły 1.985,6 tys. zł i były o 159,2 tys. zł wyższe niż kwota zobowiązań na koniec 2011 r. Główną pozycję (1.800,7 tys. zł) stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i pochodnych od wynagrodzeń, które w porównaniu z rokiem 2011 wzrosły o 1%. Zobowiązania wymagalne na koniec 2012 r. nie wystąpiły. [Dowód akta kontroli str. 448-455, 477-484]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 2012 r. Sąd udzielił Bałtyckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej „Baltica” w Gdańsku zamówień na roboty remontowo-budowlane i dostawy o wartości 9.112,4 tys. zł z pominięciem ustawy Prawo zamówień publicznych¹⁹. Kwota ta stanowiła 16,7% kwoty wydatków Sądu ogółem zrealizowanych w 2012 r. w wysokości 54.671,3 tys. zł, jako dysponenta III stopnia i 5,2% wydatków wynoszących 174.524,5 tys. zł dla obszaru Sądu (dysponent II stopnia).

Z wyjaśnień złożonych w trakcie kontroli przez Dyrektora Sądu Edwarda Króla wynika m.in., że zlecenie robót budowlanych i dostaw nastąpiło na podstawie obowiązującego porozumienia z dnia 9 kwietnia 2010 r. z gospodarstwem pomocniczym. Po przekształceniu gospodarstwa pomocniczego w instytucję gospodarki budżetowej, instytucja ta stała się następcą prawnym tego gospodarstwa, a tym samym jest stroną ww. porozumienia.

¹² Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.

¹³ Dz. U. Nr 161, poz. 967.

¹⁴ Dz. U. z 2012 r. poz. 790.

¹⁵ W § 4170 – Wynagrodzenia bezosobowe.

¹⁶ Dz. U. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

¹⁷ Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.

¹⁸ Dz. U. Nr 123, poz. 849 ze zm.

¹⁹ NIK nie kwestionuje udzielenia przez Sąd zamówienia na dostawę automatu biletowego-systemu kolejowego bez stosowania przepisów o zamówieniach publicznych, ponieważ jego wartość (15 tys. zł) nie przekraczała równowartości kwoty 14 tys. euro, do której, zgodnie z art. 4 pkt 8 ustawy – Prawo zamówień publicznych, ustawy tej do udzielania zamówień nie stosuje się.

Zdaniem Dyrektora Sądu, udzielenie zamówienia na mocy obowiązującego porozumienia nie wymagało stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych, ponieważ porozumienie to mogło być podstawą dalszej realizacji zamówień do osiągnięcia daty i wartości określonych w treści porozumienia. Dyrektor Sądu w swych wyjaśnieniach podkreślił również, że *możliwości finansowe realizacji zamówienia* (na dostawę dźwigu osobowego, samonośnego szybu dla transportu pionowego osób niepełnosprawnych, platformy dla osób niepełnosprawnych, urządzeń schładzających, kompletnego wyposażenia stacji transformatorowej do zasilania energetycznego) *pojawiły się dopiero pod koniec roku – tj. 30 listopada 2012 r. i jednocześnie środki musiały być skutecznie wydatkowane do końca roku.*

Zdaniem NIK, zawarte w dniu 9 kwietnia 2010 r. porozumienie, które nie konkretyzowało w żaden sposób przedmiotu zamówienia i jego wartości oraz terminu jego realizacji, nie mogło stanowić podstawy do udzielenia Bałtyckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej „Baltica” wyszczególnionych wyżej²⁰ zamówień na roboty budowlane i dostawy z pominięciem przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych. Ponadto późne otrzymanie środków budżetowych, nie może uzasadniać ich wydatkowania bez stosowania tej ustawy. Podkreślić należy również, że instytucja gospodarki budżetowej – jak stanowi art. 23 ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²¹ – jest podmiotem niezależnym od organu władzy publicznej, uzyskującym osobowość prawną z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego. Posiadanie osobowości prawnej przez Bałtycką Instytucję Gospodarki Budżetowej „Baltica” oznacza, iż wyczerpane zostały elementy definicji zamówień publicznych z art. 2 pkt 13 Prawa zamówień publicznych, czyli odpłatnych umów zawartych między odrębnymi podmiotami prawa, tj. zamawiającym (Sądem, jako jednostką Skarbu Państwa) i wykonawcą (instytucją gospodarki budżetowej – osobą prawną), których przedmiotem były zarówno dostawy jak i roboty budowlane.

Udzielenie Bałtyckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej wyżej wskazanych zamówień publicznych z pominięciem przepisów Prawa zamówień publicznych stanowiło naruszenie art. 3 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, zgodnie z którym ustawę stosuje się do udzielania zamówień publicznych przez jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów o finansach publicznych oraz art. 7 ust. 3 ustawy, który przewiduje, że zamówienia udziela się wyłącznie wykonawcy wybranemu zgodnie z przepisami ustawy.

Odpowiedzialność za powyższą nieprawidłowość ponosi Dyrektor Sądu Edward Król, który podpisał porozumienie z 9 kwietnia 2010 r. oraz pisma i aneksy zlecające Bałtyckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej „Baltica” w Gdańsku realizację robót budowlanych lub dostaw. [Dowód: akta kontroli str. 710-780, 785-978]

Stosownie do art. 17 ust. 1b pkt 1 ustawy z dnia 17 października 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych²², naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest udzielenie zamówienia publicznego wykonawcy, który nie został wybrany w trybie określonym w przepisach o zamówieniach publicznych.

2. W 2012 r. na ewidencję środków trwałych wprowadzono niespełniający wymogów art. 3 pkt 15 ustawy o rachunkowości niezdatny do użytku (niekompletny) samonośny szyp dla transportu pionowego osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z definicją podaną w art. 3 pkt 15 ustawy o rachunkowości, przez środek trwały rozumie się rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki.

Dyrektor Sądu wyjaśnił, iż *z uwagi na znacząco zwiększony zakres zadań realizowanych grudniu 2012 r., przez pracowników komórek merytorycznych nastąpiło błędnie odczytanie zawartych informacji na fakturze i omyłkowo został wystawiony dokument „OT” – przyjęcia środka trwałego”. Na podstawie tego dokumentu w/w środek trwały został zaewidencjonowany na konie „011-środków trwałych”(...). Jednostka nie naliczała*

²⁰ Wymienione w pkt od 1 do 12 na str. 8-9.

²¹ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

²² Dz. U. z 2013 r., poz. 168.

amortyzacji od tego środka trwałego. [Dowód: akta kontroli str. 477-484, 715, 720, 781-784]

Uwagi dotyczące badanej działalności

Do celów ustalenia wartości szacunkowej jednego zamówienia publicznego zastosowano nieprawidłowy kurs euro oraz nierzetelnie sporządzono protokoły z dwóch postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

W postępowaniu o zamówienie publiczne na dostawę materiałów kancelaryjno-biurowych dla Sądu, prowadzonym w trybie zapytania o cenę na podstawie art. 69 i nast. Prawa zamówień publicznych (Nr Prez. Gosp. 2310-4/12), do obliczenia wartości szacunkowej zamówienia zastosowano nieprawidłowy kurs euro. Dla przyjętej wartości zamówienia – 122,0 tys. zł netto podano wartość 40,4 tys. euro, podczas gdy przy zastosowaniu obowiązującego kursu 4,01961 zł²³ powinna ona wynosić 30,3 tys. euro. Niewłaściwe określenie wartości szacunkowej przedmiotu zamówienia nie miało wpływu na prawidłowość przeprowadzonego postępowania.

W protokole postępowania (Inw 350-21/12) na wykonanie zamówienia uzupełniającego dotyczącego zadania inwestycyjnego „Rozbudowa budynku Sądu Okręgowego w Kielcach przy ul. Seminaryjskiej 12a”, prowadzonym w trybie zamówienia z wolnej ręki, umieszczono wcześniejszą datę przeprowadzenia negocjacji (10 października 2012 r.), które wg dokumentacji odbyły się 11 października tego roku.

W protokole postępowania (Inf 350-2/12) na dostawę sprzętu komputerowego, prowadzonym w trybie przetargu nieograniczonego, umieszczono informację, iż nie dopuszczono możliwości składania ofert częściowych, mimo określenia takiej możliwości w SIWZ i faktycznym wyborze ofert częściowych. [Dowód: akta kontroli str. 203-229, 235-281, 289-290, 561-566]

NIK zwraca uwagę na potrzebę prawidłowego określania wartości szacunkowej przedmiotu zamówienia poprzez zastosowanie obowiązującego kursu euro w momencie szacowania wartości zamówienia oraz rzetelnego sporządzania protokołów z postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność w badanym obszarze. Ocenę tę uzasadnia wydatkowanie przez Sąd w 2012 r. środków budżetowych w kwocie 9.112,4 tys. zł (tj. 5,2% kwoty wydatków ogółem zrealizowanych w 2012 r. przez Sąd, jako dysponenta II stopnia), na zapłatę za roboty remontowo-budowlane i dostawy, z naruszeniem przepisów ustawy – Prawo zamówień publicznych.

3. Rzetelność rocznych sprawozdań budżetowych oraz kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych

Opis stanu faktycznego

Badaniem objęto prawidłowość sporządzenia jednostkowych, rocznych sprawozdań budżetowych za 2012 r. Sądu (dysponenta trzeciego stopnia):

- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb - 23).

Zbadano także sprawozdania finansowe za IV kwartał 2012 r. o stanie:

- należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
- zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania zostały sporządzone w terminach określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 stycznia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych²⁴ oraz w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych²⁵. Sprawozdania przekazują

²³ Według §1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2011 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. Nr 282, poz. 1650).

²⁴ Dz. U. Nr 11, poz. 69 ze zm.

²⁵ Dz. U. Nr 43, poz. 247 ze zm.

prawdziwy obraz dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań w 2012 r. Zostały sporządzone rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Wykazane w sprawozdaniu rocznym Rb-23 dochody wykonane i przekazane na rachunek bieżący budżetu państwa wyniosły 9.934.124,90 zł i były zgodne z kwotą wykazaną w sprawozdaniu Rb-27. Przedstawiona w rocznym sprawozdaniu Rb-27 kwota dochodów wykonanych była zgodna z ewidencją księgową, tj. z zapisami na koncie 131 *Rachunek dochodów budżetowych*. Analityczna ewidencja zrealizowanych dochodów budżetowych, prowadzona w systemie finansowo-księgowym do konta 131, uwzględniała podziałki klasyfikacji budżetowej (dział, rozdział, paragraf).

Wydatki w wysokości 54.671.260,18 zł zostały wykazane w sprawozdaniu Rb-28 i były zgodne z kwotą ujętą w ewidencji księgowej. Wykazany w sprawozdaniu Rb-23 zerowy stan środków na rachunku bieżącym został potwierdzony przez NBP Oddział Okręgowy w Kielcach, według stanu na 31 grudnia 2012 r.

Kwota wydatków ogółem za 2012 r. wykazana w rocznym sprawozdaniu Rb-28 wyniosła 54.671.260,18 zł i była zgodna z zapisami na koncie 130 po stronie Ma i kwotą środków otrzymanych w 2012 r. z Ministerstwa Finansów. Analityczna ewidencja zrealizowanych wydatków budżetowych, prowadzona do konta 130, uwzględniała podziałki klasyfikacji budżetowej (dział, rozdział, paragraf).

Kwota należności ogółem wykazana w kwartalnym sprawozdaniu Rb-N wyniosła 2.159.462,93 zł i wynikała z ewidencji księgowej.

W Sądzie nie wystąpiły zobowiązania wymagalne oraz zobowiązania z tytułu papierów wartościowych, zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz przyjętych depozytów, podlegające wykazaniu w kwartalnym sprawozdaniu Rb-Z. [Dowód: akta kontroli str. 452-455, 576-582, 592-605]

Do okresów sprawozdawczych 2012 r. miały zastosowanie przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym²⁶. Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2012 r. badanie rocznego sprawozdania z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) zostało ograniczone do sprawdzenia zgodności kwot wydatków ujętych w tych sprawozdaniach z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej oraz terminowości ich sporządzania. Stwierdzono, że kwoty wydatków wykazane w rocznym sprawozdaniu z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb BZ1) były zgodne z zapisami po stronie Wn konta 990 Plan finansowy wydatków budżetowych w układzie zadaniowym. Sprawozdanie zostało sporządzone w terminie określonym w ww. rozporządzeniu. [Dowód: akta kontroli str.582, 606-611]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej rocznych sprawozdań nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie roczne sprawozdania budżetowe i za IV kwartał 2012 r. sprawozdania w zakresie operacji finansowych oraz pozytywnie opiniuje zgodność kwot wydatków ujętych w sprawozdaniach z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym z ewidencją księgową.

4. Księgi rachunkowe

Opis stanu
faktycznego

Dokumentacja opisująca przyjęte przez Sąd zasady rachunkowości spełniała wymogi określone w art. 10 ust. 1 pkt 1, 2, 3 lit. a i b oraz pkt 4 ustawy o rachunkowości. Zawarty w powyższej dokumentacji opis systemu informatycznego, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c zawierał wykaz programów komputerowych, określenie wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji oraz zasady tworzenia kopii zbiorów danych.

²⁶ Dz. U. Nr 298, poz. 1766.

Zasady ochrony danych przetwarzanych w systemie finansowo-księgowym zawarto w *Polityce Bezpieczeństwa Systemu Finansowo-Księgowego*, przyjętej zarządzeniem Nr 48 Prezesa Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 21 grudnia 2012 r.

Zarządzeniem nr 30/2011 Prezesa oraz Dyrektora Sądu z 23 grudnia 2011 r. wprowadzono regulacje w sprawie kontroli zarządczej. Sąd posiadał również opracowane i zatwierdzone do stosowania procedury kontroli finansowo-księgowej dokumentów (opisano je w załączniku nr 8 do zarządzenia Nr 19 Dyrektora Sądu Okręgowego w Kielcach z 30 grudnia 2010 r.). [Dowód: akta kontroli, str. 620-622, 624-665]

Od 1 stycznia 2000 r. funkcjonował zatwierdzony do stosowania przez Dyrektora Sądu system księgowości komputerowej (program „Finansowo-księgowy” w aktualnej wersji 7.12.11). System księgowości komputerowej spełniał wymagania określone w ustawie o rachunkowości, tj. zapewniał:

- ciągłość numeracji zapisów w dzienniku oraz ustalenie osoby odpowiedzialnej za treść zapisu (art. 14 ust. 4),
- kontrolę kompletności i poprawności zapisów, w tym poprawności sekwencji dat: operacji gospodarczej, dowodu i zapisu księgowego (art. 24 ust. 3 i ust. 4 pkt 3),
- trwałość zapisów i brak możliwości ich modyfikacji (art. 23 ust. 1); zatwierdzanie zapisów księgowych odbywało się na bieżąco. [Dowód: akta kontroli, str. 623, 666-669]

Operacje gospodarcze zostały prawidłowo ujęte w księgach rachunkowych, co potwierdzają wyniki przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych. [Dowód: akta kontroli, str. 670-672]

Na podstawie wyselekcjonowanych z systemu księgowego zapisów dziennika, wybrano do kontroli z zastosowaniem metody monetarnej 83 dowody księgowe na kwotę 16.859,9 tys. zł, z tego wydatki bieżące – 7.673,2 tys. zł i wydatki majątkowe – 9.186,7 tys. zł. Przy określaniu wielkości próby przyjęto następujące parametry losowania: ryzyko statystyczne 18%, próg istotności 1,5% i błąd oceny 0,75 progu istotności. Powyższa próba dowodów i odpowiadających im zapisów księgowych została sprawdzona pod kątem poprawności formalnej oraz prawidłowości kontroli bieżącej i dekretacji, ewidencji transakcji w urządzeniach księgowych oraz wiarygodności ksiąg wpływających na sprawozdawczość bieżącą i sprawozdania roczne. W wyniku tego badania nie stwierdzono nieprawidłowości Operacje gospodarcze potwierdzone tymi dowodami zostały zbadane także pod względem legalności, gospodarności i celowości. [Dowód: akta kontroli, str. 468-484, 673, 674]

W Sądzie przeprowadzono inwentaryzację na dzień 31 grudnia 2012 r., z zachowaniem terminów określonych w art. 26 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o rachunkowości. Wewnętrzne regulacje dotyczące inwentaryzacji (instrukcja inwentaryzacyjna²⁷, zarządzenie²⁸) były dostosowane do specyfiki i warunków działania jednostki i wynikały z przepisów art. 26 ww. ustawy. Potwierdzenie sald i stanu: środków pieniężnych na rachunkach bankowych, należności Sądu, z wyjątkiem należności od osób fizycznych oraz należności spornych i wątpliwych odbyło się poprzez pisemne uzgodnienie, nawet jeśli salda były nieznaczące lub zerowe. Inwentaryzacja przeprowadzona metodą spisu z natury oraz porównania stanu ewidencyjnego odbyła się na podstawie arkuszy spisowych i protokołów z przeprowadzonej weryfikacji stanów ewidencyjnych z posiadaną dokumentacją lub stanem faktycznym i objęto nią wszystkie zaplanowane składniki aktywów i pasywów jednostki. Sporządzono i wysłano sprawozdanie F03 o stanie i ruchu środków trwałych za 2012 r. (w dniu 18 lutego 2013 r. i następne 11 marca 2013 r., po korekcie wynikającej z opisanego w p. 2.2. niewłaściwego zaklasyfikowania środka trwałego). [Dowód: akta kontroli str. 299-361]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W dokumentacji opisującej przyjęte przez Sąd zasady rachunkowości nie określono odstępstw od zasady księgowania wszystkich zakupów na kontach rozrachunkowych, pomimo iż niektóre zakupy za gotówkę księgowano pomijając w rozliczeniach konta rozrachunkowe (np. zakup owoców, materiałów biurowych, paliwa, wyposażenia wnętrz).

²⁷ Załącznik nr 9 do zarządzenia Dyrektora Sądu dnia 30 grudnia 2010 r.

²⁸ Zarządzenie Nr 16/2012 Dyrektora Sądu z 29 listopada 2012 r. w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji składników majątkowych Sądu Okręgowego w Kielcach.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy o rachunkowości w zakładowym planie kont ustala się przyjęte w jednostce zasady klasyfikacji zdarzeń, zasady prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej.

2. W zawartym w polityce rachunkowości opisie systemu informatycznego nie zamieszczono opisu algorytmów i parametrów przetwarzania danych istotnych z punktu widzenia użytkownika programu i możliwości weryfikacji poprawności działania programu, co było niezgodne z art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy o rachunkowości.

3. Do opisanych w polityce rachunkowości zasad funkcjonowania kont 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych”, 750 „Przychody finansowe” i 080 „Środki trwale w budowie (inwestycje)” nie wprowadzono zmian wynikających z nowelizacji (od 16 lutego 2012 r.) rozporządzenia w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Po nowelizacji ww. rozporządzenia, na koncie 720 księguje się przychody z tytułu dochodów budżetowych związanych bezpośrednio z podstawową działalnością jednostki. W 2012 r. na ww. koncie księgowano przychody z najmu pokoi gościnnych, tj. przychody z tytułu dochodów niezwiązanych bezpośrednio z działalnością Sądu. Błędnie zaksięgowane przychody w trakcie kontroli przeksięgowano pod datą 31 grudnia 2012 r. na konto 760 „Pozostałe przychody operacyjne”.

W wyniku nowelizacji ww. rozporządzenia, z komentarza do zasad funkcjonowania konta 750 wykreślono zdanie „Konto 750 służy do ewidencji przychodów finansowych niestanowiących dochodów budżetowych”, a z zasad funkcjonowania konta 080 pozycję dotyczącą wartości niematerialnych i prawnych. W 2012 r. przez konto 080 przeprowadzono dwie operacje związane z zakupem licencji oprogramowania (na podstawie faktur nr 556/12/2012 z dnia 19.12.2012 r. i nr 4850/2012 z 13.12.2012 r.)

Odpowiedzialność za powyższe nieprawidłowości, zgodnie z art. 4 ust. 5 i art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości, ponosi Dyrektor Sądu Edward Król. [Dowód: akta kontroli, str. 620-622, 675-694, 707-709]

W trakcie kontroli, wprowadzając aneksem nr 4 z 25 lutego 2013 r. zmiany do polityki rachunkowości, wyeliminowano powyższe nieprawidłowości. [Dowód: akta kontroli, str. 695-699]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości wiarygodność ksiąg rachunkowych w odniesieniu do rocznych sprawozdań budżetowych i kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych oraz ich zgodność z zasadami rachunkowości, a także skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości oraz mechanizmów kontroli zarządczej dotyczących operacji finansowych i gospodarczych.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁹, wnioskuje o zaprzestanie udzielania zamówień Bałtyckiej Instytucji Gospodarki Budżetowej „Baltica” w Gdańsku, na podstawie porozumienia zawartego 9 kwietnia 2010 r. z gospodarstwem pomocniczym – Zakładem Remontowo-Budowlanym w Gdańsku.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

²⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Obowiązek
poinformowania NIK o
sposobie
wykorzystania uwag i
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia 15 kwietnia 2013 r.

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Kielcach
Tadeusz Poddębniak

Kontrolerzy
Agnieszka Olejarz
Specjalista kp.

.....
podpis

.....
podpis

Violetta Nowak
Starszy inspektor kp.

.....
podpis